

Avdelningen för stöd och utveckling
Annika Lindholm
Utredare
08 - 579 212 31

Dnr. 2016/0129 SN

Arbetsmarknadsdepartementet
A2016/01307/I
A2016/01333/I

Remissvar ang. promemorior "Ett nytt ersättningssystem för mottagandet av barn och unga" samt "Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn"

Bakgrund

Sollentuna kommun är inte inbjuden remissinstans för promemoriorna, men väljer att lämna remissvar då förslagen får allvarliga konsekvenser för mottagandet av ensamkommande i kommunen.

Sammanfattning

Sollentuna kommun bedömer att förslagen innebär en övervältring av kostnader för flyktningmottagande till kommunerna.

Trots att det kraftigt ökade antalet ensamkommande under 2015 innebar stora påfrestningar på mottagandet klarade kommunerna att placera ungdomar inom angivna 48 timmar. Bristen på platser och den konkurrenssituation som uppstod medförde dock ökade dygnskostnader för placeringar.

Kommunerna är bundna till gällande avtal och har även i övrigt en organisation anpassad till gällande regelverk. En sänkning av ersättningen till kommunerna enligt den tidsplan som föreslås innebär att kostnaden hamnar på kommunen. Sänkningen skulle medföra att andra verksamheter påverkas.

Kommunen kan se att förändringar behöver ske när det gäller mottagandet av ensamkommande, men en längre omställningstid krävs.

Med tanke på bristen på lämpliga lokaler och höga lokalkostnader, speciellt i storstadsregionerna, är det inte sannolikt att kostnaderna kan sänkas till den nivå som föreslås.

Ett förenklat ansökningsförfarande av ersättningar hos Migrationsverket är bra för att minska administrationen, men det finns annat i förslagen som kommer att leda till ökad administration för kommunerna, exempelvis förslaget om begränsning att placera ensamkommande i en annan kommun än den anvisade.

Begränsning av möjligheten att placera ensamkommande barn i en annan kommun än den egna

I kommunerna finns en ambition att göra placeringar inom den egna kommunen. Det är dock en omöjlig uppgift att ha beredskap att ta emot ett kraftigt ökat antal ensamkommande på kort tid. I Ds 2016/21 anges att många anvisningskommuner med nuvarande ordning **valt** att placera barn i andra kommuner – det kan också ses som kommunen ställts inför en akut situation där man inom 48 timmar måste hitta en plats.

Förslaget innebär en inskränkning i det kommunala självstyret. Det är också ett hinder för de företag som verkar i branschen att etablera sig och hitta lämpliga lokaler till en rimlig kostnad.

Förslaget medför ökad administration då särskild överenskommelse måste göras mellan kommunerna om barnet ska placeras i en annan kommun, eller en ansökan till Länsstyrelsen om synnerliga skäl finns.

Familjehem med placerade barn kan, precis som andra hushåll i landet, flytta och byta kommun. Ds 2016/21 kommenterar inte detta. Ska barnet omplaceras då? Vad händer om ett familjehem dessutom flyttar till ett annat län?

Placeringformer

Enligt kommunens uppfattning måste placeringar av ensamkommande, liksom för andra barn/ungdomar, utgå från den enskildes behov.

Ofta behövs en högre grad av omhändertagande till en början, sedan kan en successiv övergång ske till mer självständiga boendeformer. Detta ska ske utifrån den enskilde ungdomens förmåga.

Familjehem

Placering i familjehem kan i regel ske till en lägre kostnad än i HVB. Den brist på platser som uppstod under 2015 medförde dock att kommunerna behövde anlita olika konsulentstödda jourhem, vilket innebar ökade kostnader. Enligt Sollentunas erfarenhet har det också varit problematiskt med familjehemsplaceringar för många ensamkommande, och det har blivit nödvändigt med omplaceringar.

Stödboende

Stödboende har hittills inte använts i någon större utsträckning. Osäkerhet hos leverantörerna om vad placeringsformen innebär, samt eftersläpningar hos IVO när det gäller tillståndsansökningar har bidragit till detta. Dessutom har inte stödboende ingått i avtalet om överenskomna platser.

Kommunens uppfattning är att stödboende kan fungera bra för de ungdomar som kan ta ansvar för sin skolgång, för matlagning och skötsel av bostaden. De ska även komma in i samhället och lära sig regelverket i Sverige. Många ungdomar har inte den graden av mognad. Många saknar sin familj, känner

oro i väntan på beslut om uppehållstillstånd, och kan ha traumatiska upplevelser bakom sig.

Ett stödboende förutsätts ha en lägre personalbemanning. En viss grundbemanning krävs dock, inte minst med hänsyn till arbetsmiljöaspekter och andra säkerhetsfrågor.

Ett mindre omhändertagande på boendet kan få till följd att ungdomen i stället behöver ökat stöd från den placerande socialsekreteraren.

Schablonersättningar

Sollentuna anser att införandet av fler schablonersättningar i princip är bra, då det nuvarande återsökningssystemet uppfattas som krångligt och administrativt krävande. Ersättningsnivåerna måste dock ligga på en nivå som täcker kommunens kostnader för mottagandet av ensamkommande, vilket de föreslagna schablonerna inte bedöms göra.

Ersättning för beredskap och kapacitet för mottagandet av ensamkommande barn.

Enligt förslaget ska kommunerna, för att ha viss beredskap och kapacitet, få 500 000 kr per år samt 7 dagars ersättning för obelagda platser för de barn som kommunen beräknas få anvisade enligt Migrationsverkets fastställda andel för kommunen. Den rörliga ersättningen avser att göra det möjligt för kommunerna att ha beredskap för att ta emot nya barn och viss outnyttjad kapacitet för att hantera att ett barn behöver placeras om.

Sollentunas andel är 6,07 promille. Om det skulle komma 7 000 ensamkommande flyktingbarn till Sverige 2017 innebär det en rörlig ersättning med knappt 400 tkr (42 barn * 7 dgr * 1350 kr).

Den totala ersättningen för beredskap skulle då bli ca 900 tkr, vilket innebär att två boendeplatser skulle hållas tillgängliga under 11 månader.

Systemet gör det svårare att öppna verksamheter i förebyggande syfte jämfört med dagens regler då kommunen får en grundersättning, 1600 kr, för de platser som ingår i överenskommelsen med Migrationsverket.

Schablonersättning för mottagandet av asylsökande ensamkommande barn i anvisningskommun

En enhetlig schablonersättning om 52 000 kronor föreslås för mottagandet av asylsökande ensamkommande barn. Ersättningen ska täcka transportkostnader, socialtjänstens utrednings- och uppföljningskostnader, tolkkostnader samt kostnader för god man. Tidigare har kommunen erhållit ersättning med 39 000 kr respektive 31 000 kronor för utredningskostnader beroende på om placeringen gjorts i familjehem eller HVB, samt ersättning för faktiska kostnader när det gäller transporter samt god man. Det som beskrivs som en höjning av schablonersättningen innebär i praktiken en sänkning och en kostnadsöverväldning på kommunen.

Enligt överförmyndarens beräkning skulle ersättningen till de gode männen behöva sänkas och vilket kan få till följd att vissa av de gode männen inte längre vill ta uppdrag.

Schablonersättning per dygn för mottagandet av ensamkommande barn

Ersättningen per dygn för mottagandet av ensamkommande föreslås bli 1350 kr per dygn. Dagens genomsnittliga dygnskostnad ligger betydligt högre, till följd av det stora inflödet av ensamkommande hösten 2015 och möjligheten för privata utförare att ta ut högre priser i den konkurrenssituation som uppstod.

Det är nödvändigt att få ner dygnskostnaderna för placeringar, men det måste ske i en takt så att kostnaderna inte förs över på kommunerna.

Tabellen visar Sollentunas fördelning av placeringsformer och skillnaden av det gällande och föreslagna ersättningsystemet. Skillnaden i ersättning blir ca 40 procent och motsvarar 36 mkr.

Placeringsform	Ersättning gamla regelverket, mkr	Ersättning nytt förslag, mkr	Skillnad, mkr
Jour/familjehem	85,9	61,0	-24,9
HVB	40,9	29,0	-11,8
Stödboende	1,2	1,6	0,4
Summa	127,9	91,6	-36,3

Myndighetsutövningen inklusive handläggare, lokaler, IT etc. är också kostnader som ska täckas. Schablonen på 52 000, som föreslås betalas ut när barnet tagits emot, samt schablonen på 30 000 om barnet beviljas uppehållstillstånd täcker inte kostnaderna för en placering som varar i flera år.

Den totala faktiska kostnaden för ensamkommande flyktingbarn överstiger redan idag nuvarande ersättningsnivå. Det är orimligt att kunna minska kostnaderna för placeringar i denna storleksomfattning på bara några få månader.

Det råder brist på lämpliga verksamhetslokaler för att öppna boenden inom kommunen, och hyresnivåerna ligger också på en nivå som innebär att det blir svårt att klara verksamheten inom den föreslagna dygnskostnaden.

För pågående placeringar hos privata utförare är kommunerna också bundna av avtal.

Schablonersättning för ensamkommande unga i åldern 18-20 år med uppehållstillstånd

I promemorian föreslås att ersättningen för ensamkommande unga som har fyllt 18 år men inte 21 år och har uppehållstillstånd blir 750 kr per dygn. Förutsättningen är att personen är folkbokförd i anvisningskommunen eller den kommun ärendet överförts till.

För ett barn som är placerat utanför det egna hemmet har kommunen ansvar till dess den unge är 18 år eller har slutfört sina gymnasiestudier, dock längst till 21 års ålder, dvs. de tidsgränser som gäller för föräldrarnas ansvar. Ensamkommande barn och ungdomar ska enligt gällande regler behandlas på samma sätt som alla andra i samma ålder som är boende i Sverige. Ensamkommande barn och ungdomar är alltid i behov av placering utanför hemmet. Gymnasieutbildningen fortgår ofta efter 18-årsdagen, eftersom det tar längre tid för den som är ny i Sverige att nå målen i skolan. Behovet av stöd inom gruppen varierar utifrån mognad, självständighet, psykisk hälsa mm, och individuella bedömningar måste göras.

De alternativ som nämns i promemorian är att de unga vuxna ska bo i hyreslägenheter, studentlägenheter eller exempelvis elevhem vid folkhögskola. Den bostadsbrist som finns i de flesta kommuner eller de kända problem som finns för studenter att hitta en bostad nämns inte. Flyktningmottagandet i övrigt kräver också att bostäder ordnas.

Det är oklart vad förslaget innebär för de gymnasieungdomar som idag är placerade i familjehem eller HVB i en annan kommun än anvisningskommunen och fyller 18 år. Måste de flytta och ev. byta skola för att ersättning ska betalas ut till kommunen? Det kan antas att antalet överklaganden kommer att öka om ungdomarna omplaceras, vilket medför ökad administration för kommunen och förvaltningsdomstolarna.

Kerstin Lidman
Socialchef

Annika Lindholm